

N A Š D A L J N I B L I Ž N J I S V E T

Marko Kravos

SLAVKO MIHALIČ

SLAVKO MIHALIČ (rojen 1928) že štirideset let, vse od izida Komorne muzike leta 1954, niza zbirko na zbirko. Doslej je izdal 17 izvirnih knjig poezije – ob kopici izborov – in vsak izid potrjuje njegovo pesniško veljavo tako pri strokovni kritiki in literarni znanosti, ki mu brez izjeme odmerja osrednji položaj v povojnem pesništvu na Hrvaškem, kot pri bralnem občinstvu. Njegova lirika je namreč z ene strani zelo kompleksne strukture, moderna in klasična hkrati, po drugi strani pa je kar najbolj nazorna, tako da z vsakdanjo preproščino odseva občutje časa in ljudi v njem. Odprta je branju in ob tem ohranja v sebi skrivnost nadrazumskega, toliko bolj, ker se Mihalič izrecno odpoveduje artistični obdelavi besedila, formi. Zato ni čudno, da je bil deležen tolikernih poglobljenih znanstvenih obravnav, ki so z različnimi pristopi in vidiki razčlenjevale, kaj je v njegovih pesmih kontinuiteta, tradicija in kaj prelom, novost. To dvoje je v njegovi liriki v harmoničnem ravnotežju: a če pogledamo njegovo klasično skladnost od blizu, bomo prepoznali, da je somerna s kaotičnim svetom, v neobvladljivim dogajanjem, ki današnjega človeka določa in ga Slavko Mihalič predano vpesnjuje. Med pesmijo in življenjem je, skratka, boj na nož ali zavzeto dvorjenje drug drugemu.

To pesniško popisovanje je pozorno tako do banalnih podrobnosti kot do kozmičnih, nadčasovnih in univerzalnih pojavov. Je odgovorno do tokov zgodovine, je senzibilno do etične drže sodobnega človeka, obenem pa se razpušča in prešerno predaja vsemu, kar nudi življenje. Civilne teme in intimna občutja so postavljena v soodvisnost, ožarjena so bodisi od nadrealističnih zasukov kot od stvarnih podrobnosti. Zato se razpirajo tako intelektualnemu branju kot intuitivnemu podoživljanju.

V tem je črna moč Mihalićeve lirike.

Na Slovenskem je Mihalič s svojim pesništvom doma vse od leta 1974. Zbirka Zadnja večerja v prevodu Vena Tauferja in Krčma na vogalu v prevodu Cirila Zlobca je leta 1985 sledila še objava lirsko in humorno zastavljenih novih zgodb o Petrici Kerempuhu. Več je bilo tudi revialnih in časopisnih objav. – Pa to je le malenkostna pozornost v primerjavi z veliko in nenehno zavzetostjo, s katero Slavko Mihalič z uredniškim delom in prevajanjem predstavlja slovensko liriko v hrvaški prostor.

Sam sem se s pesnikom spoznal okrog leta 1970. Poslal mi je blizu preko svojih verzov, v katerih me je očarala predvsem čutna nazornost (vonji, okusi, tipalni občutki, vidne zaznave, vsa nagonska, poganska, narurna ozemljitev človeka) in

dramatični preplet svetlobe s temo, radoživosti in otrple zgroženosti. Z dolgoletnim prijateljevanjem pa mi je posredoval še neznanski ponos in samozavest, ki ju ustvarjalec mora imeti in celo gojiti ob svojem poklicu, pa čeprav se moč in vrednost poezije nikoli ne bo tržno izkazovala, še manj politično obrestovala. Če se to kdaj zgodi, tem slabše za trg in tem slabše za družbo, v kateri politika uporablja literaturo za svoje namene.

Vrtinec dogajanj zadnjih petih let je tudi pesnikom nastavljal zanke, predvsem pa je rahljajl stanovske vezi, ki so nekdanj z lahkoto presegle jezikovne in državne meje in nas družile. Tem bolj me je zato razveselila pošiljka zadnjih dveh pesniških knjig Slavka Mihalića v letošnjem januarju. Bilo je darilo, ki mi je potrjevalo pesnikovo prijateljsko bližino, a ki mi je predvsem z neverjetno močjo spregovorilo o tem, kako se prava poezija napaja iz kar najširšega pogorja človekovega bivanja, da ima neskončno svojih lastnih skrbi, ki zadevajo njena razmerja do sočasnih dogodkov in ljudi, do izraznih postopkov in sredstev, s katerimi je mogoče prodreti stvarjem pod kožo in znova in znova postavljati človekovi vesti pradačna vprašanja. In biti ob vsem tem zaljubljen v življenje. Da poezijo sprotni, t. im. zgodovinski dogodki sicer silovito pretresajo, ne morejo pa je prisiliti, da bi se odpovedala preseganju tesnega časa in prostora, ki vsakega od nas biološko zamejuje.

Za kaj takega je potrebna velika ustvarjalna moč. V najnovejši poeziji Slavka Mihalića je je dovolj. Toliko, da ostane od nje pri bralcu občutek radosti. Upam, da je bo zdaj deležen tudi slovenski ljubitelj poezije.

V tukajšnjem izboru je prvih šest pesmi iz zbirke Baršunasta žena (Zagreb 1993), ki prinaša liriko zadnjega leta, naslednjih sedem pa je iz zbirke Izkorak – Izstop, ki je izšla leta 1987. Torej pesmi njim, po velikem pretresu in pred križem po Evropi: slutnje, napovedi in pričevanja v poeziji, ki ji je glavni protagonist vsakdanji mali človek in glavna skrb to, da bi v novem svetu prav on ne ostal brez tal, iluzij in poezije.